

Юлія Валеріївна ВОЛКОВА

здобувач вищої освіти рівня PhD, Донецький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9541-4817>e-mail: yuliia.volkova@donntu.edu.ua**ПОНЯТТЯ "СТАЛИЙ РОЗВИТОК" НА МАКРО- ТА МІКРОРІВНЯХ: ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД,
ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ КОНЦЕПЦІЙ**

У роботі проаналізовано історію виникнення поняття сталого розвитку, зауважено основні принципи сталого розвитку. Вивчено, узагальнено й систематизовано підходи різних наукових думок до визначення поняття «сталий розвиток». Використовуючи досвід вітчизняних та закордонних вчених щодо трактування поняття сталого розвитку, визначено власне бачення сутності поняття, дано визначення поняттю «сталий розвиток підприємства». Проаналізовано концептуальні основи теорії сталого розвитку, які вбачають поєднання певних базових складових. У роботі наведено характеристику вищезгаданих складових сталого розвитку з погляду підприємства: економічної, соціальної, екологічної. Виявлено основні фактори, як впливають на сталий розвиток промислового підприємства.

Ключові слова: сталий розвиток, триада складових сталого розвитку, господарська діяльність, баланс розвитку, цілісна система, Цілі сталого розвитку, стійкий розвиток, екорозвиток

ВСТУП

На сьогодні в економіці України постає необхідність вирішення кардинально нових завдань зі змінення ринкової політики. Значна виснаженість ресурсів, застарілість технологій, відсутність інновацій, неспроможність підприємств до адаптивності лише веде до зниження конкурентоспроможності на ринку та й взагалі у виробничому просторі. Оскільки головною проблемою нашого сторіччя є глобальне загострення екологічної кризи, то необхідно змінювати підходи до реалізації цієї політики. Насамперед вона має ґрунтуватися на засадах сталого розвитку, які передбачають збалансований підхід до розв'язання проблем економічного, соціального та екологічного характеру.

МЕТА РОБОТИ

Аналізуючи вищезгадані роботи науковців у напрямі сталого розвитку як на макрорівні, так і на мікрорівні, приходимо до висновку, що є необхідність у методологічному визначенні різних підходів до трактування поняття. Отже, метою дослідження є проведення аналізу методологічної бази сталого розвитку, визначення змісту поняття «сталого розвитку», його адаптація до рівня підприємства, зазначення принципів, на яких базується сталий розвиток, визначення складових сталого розвитку на мікрорівні і їх характеристика, визначення факторів, які здійснюють вплив на сталий розвиток підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті використовувалися такі методи дослідження, як методи пошуку, методи аналізу, методи порівняння й узагальнення, методи системності й структурованості, методи наукового пізнання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Сталий розвиток усе більше охоплює всі сфери соціально-економічного розвитку економіки нашої країни. Питанню сталого розвитку присвячено багато наукових праць, затверджено безліч програм, рішень. Ця проблематика займає найвищу сходинку серед проблем нашого тисячоліття. Отже, як зазначається

вище, питання сталого розвитку – це виклик сучасному й майбутньому поколінню, оскільки наш досить розвинений, осучаснений світ потребує кардинально нових, інноваційних методів до свого перспективного розвитку.

Для того аби зрозуміти сутність питання «сталого розвитку», необхідно оглянути історичні аспекти виникнення цього поняття. Вищезгаданим питанням багато років займалися й займаються вітчизняні й закордонні вчені. Серед них необхідно згадати В.І. Вернадського [1], З.В. Герасимчук [2], А.С. Глинську [3], Б.М. Данилишина [4], Г. Дейлі [5], Деніса й Донеллу Медоуз, М.З. Згуровського [6], І. Картона, Б. Карпінського [7], Дж.М. Майєра [8], Л.Г. Мельника [9], О.Ф. Новікову [10], Й. Рандерсона, В.М. Трегобчука [11], М.В. Фоміну [12], В.Я. Шевчука [13] та ін.

Поняття «сталого розвитку» серед науковців є досить суперечливим і кожний трактує його по-різному. Коріння цього поняття мають довгу історію становлення й починаються вони з наукових праць В.І. Вернадського [1], який вважав, що перехід від стадії розвитку біосфери до стадій розвитку економічної, соціальної та духовної сфер, має розглядатися як дійсно новий етап розвитку живої природи, оскільки настане момент, коли скінчаться ресурси Землі. Далі слідує декларація першої конференції Організації Об'єднаних Націй (ООН) з навколишнього середовища, яка проходила у червні 1972 р. у Стокгольмі. На цій конференції вперше постало питання про взаємозв'язок стану довкілля і стрімкого економічного розвитку. Підсумком цієї конференції стало прийняття Декларації з проблем навколишнього середовища. Вона передбачала затвердження 26 принципів та прийняття плану зі 109 пунктів. Ця конференція дала суттєвий поштовх розвитку природоохоронної політики на всіх рівнях, а також тут, уперше, було сформульовано концепцію сталого розвитку.

Необхідно згадати ім'я прем'єр-міністра Норвегії Гру Харлем Брунтдланд, яка в 1987 р. сформулювала поняття «сталий розвиток», подавши нову концепцію збалансованого розвитку у звіті «Наше спільне май-

бутне», його було опубліковано Міжнародною комісією з навколишнього середовища й розвитку. У цій роботі вперше визначили поняття збалансованого розвитку як розвитку, за умов якого теперішнє покоління задовольняє свої потреби, не ставлячи під загрозу можливість задовольняти свої потреби майбутньому поколінню [14]. Після опублікування цієї роботи науковці запропонували дуже багато інших визначень поняття «сталий розвиток». Так з'явилися нові формулювання: врівноважений, стійкий, гармонійний, збалансований, усталений, постійний, стабільний, екорозвиток тощо.

Стокгольмська декларація знайшла своє продовження на конференції ООН із навколишнього середовища й розвитку в Ріо-де-Жанейро у червні 1992 р. За результатами цієї конференції було прийнято декілька особливо важливих документів. Серед яких був «Порядок денний на XXI століття» (Agenda 21) [15]. Цим документом передбачено розроблення національної стратегії збалансованого розвитку за умов збереження природи, для кожної країни. Затверджена декларація складається з багатьох принципів, що спрямовані на збалансований розвиток, за умови природоохоронної діяльності з використанням зовсім нових, інноваційних підходів.

Наступна зустріч світових країн із питань сталого розвитку, що отримала назву «Ріо+10», відбулася через 10 років у Йоганнесбурзі. На цій зустрічі активно обговорювали виконання затвердженої програми 10 років тому, приділили значну увагу збалансованому розвитку та затвердили нові документи: декларацію зі збалансованого розвитку та план виконання рішень із визначенням пріоритетів діяльності [16].

У червні 2012 р. у Ріо-де-Жанейро (Бразилія) відбувся саміт ООН із питань сталого розвитку «Ріо+20». Суттєвим досягненням цього саміту стало те, що країни домовилися за три роки розробити цілі сталого розвитку, дуже багато уваги приділили проблемам «зе-

леної економіки», обговорювали способи донести поняття сталого розвитку більшості.

Восени 2015 р. відбувся саміт ООН зі сталого розвитку, в результаті якого затвердили новий документ – «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», де прописали 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань [15]. Ці Цілі передбачають скоординованість, поєднання й рівновагу трьох елементів сталого розвитку: економічного, соціального й екологічного. Але досягнення вищезгаданих Цілей потребує безперечної скоординованості й активної фази дій влади, підприємств, суспільства [17].

Україна не лишилась осторонь глобальних процесів із забезпечення сталого розвитку. Наступного року проведено багато консультацій, семінарів, конференцій, круглих столів з визначення цілей сталого розвитку у нашій країні. І у вересні 2017 р. керівництво держави подало національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна», – тут було подано ті самі 17 Цілей Сталого Розвитку, які були затверджені ще у 2015 р. на саміті ООН, але з урахування їх адаптивного розвитку в умовах нашої країни, і результатом стало 86 завдань національного розвитку. Забезпечення виконання та дотримання вищезгаданих завдань національного розвитку має стати основним шляхом до побудови сучасної та комфортної держави. Задля цього підписано у вересні 2019 р. Президентом України Указ «Про Цілі сталого розвитку до 2030 року», яким встановлено рамки виконання й досягнення вищезгаданих завдань.

Вивчаючи всі вищезгадані документи, наукову періодику, різні аналітичні відомості, можемо зазначити, що в кожному з цих документів наведено авторами своє розуміння і трактування поняття «сталий розвиток». На основі різних трактувань вчених у поданій таблиці (табл. 1), наведемо підходи до формулювання поняття «сталий розвиток» на макрорівні.

Таблиця 1 – Підходи до визначення поняття «сталий розвиток» [сформовано автором на основі [2–5, 18–24]]

Назва	Характеристика
Техніко-технологічний	Сталый розвиток розглядається як процес забезпечення функціонування територіальної системи із заданими параметрами в певних умовах протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та підвищення якості життя сучасних і наступних поколінь за умови збереження й поетапного відтворення цілісності навколишнього середовища.
Функціонально-збалансований або гармонізований	Основа збалансованого розвитку економічної системи формує збалансований економічний розвиток, який забезпечує формування необхідної матеріальної бази для покращення соціальних параметрів, забезпечує динамічний розвиток людських ресурсів та збереження навколишнього середовища.
Еколого-центристський	Сталый розвиток має розглядатися як цілісна врівноважена динамічна система, яка спроможна втримувати зміни, спричинені як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками в екологічних і економічних підсистемах. Але насамперед збереження навколишнього середовища пріоритетний напрям у розвитку. До того ж має бути чітка й виважена екологічна політика держави із надмірного споживання природних ресурсів, забезпечення збереження біорізноманіття, впровадження й підтримка екологічних пріоритетів господарської діяльності суб'єктів господарювання.
Структурно-системний	Будь-яка соціально-економічна система для свого довгострокового стійкого розвитку потребує наступних умов: організації у просторі й часі, наявності ваги окремих елементів, спрямованості розвитку, наявності рушійної сили. Усім цим складовим мають бути прита-манні наступні характеристики: витривалість, толерантність, стійкість, опірність, адаптивність.
Соціалізаційний	Сталый розвиток – це насамперед економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження, деградації й забруднення довкілля. Сталый розвиток дає змогу забезпечити невинно зростаючу кількість матеріальних, духовних, екологічних, культурних потреб людини.
Реалістично-прогнозований	Категорія «сталого розвитку» розглядається як розвиток, що забезпечить стратегію виживання в складних умовах зовнішнього середовища та дасть змогу отримати достатню кількість фінансових ресурсів для подальшого функціонування. Сталый розвиток – здатність ефективно використовувати ресурси для свого розвитку, збільшувати темпи свого позитивного змінення за умови мінімізування невідновлювальних ресурсів.

Загалом можна сказати, що сталий розвиток – це стрімкий процес переходу сучасної моделі розвитку на етап інноваційних зрушень за умови адаптивного відтворення, збереження й використання всіх категорій соціального та еколого-економічного розвитку. Вищенаведені характеристичні пояснення дають нам змогу зрозуміти, що сталий розвиток має бути основоположною ідеєю сучасної господарської діяльності промислового підприємства. Враховуючи цей момент, необхідно зауважити, що у результаті запровадження нових концептів господарської діяльності, досить суттєво зміняться і вимоги до оцінювання результатів цієї діяльності та й загалом до умов проведення господарської діяльності [25].

Теорія сталого розвитку, як уже згадувалося раніше, має за основу збалансований соціально-економічний розвиток, за умови збереження навколишнього середовища. Усі компоненти взаємопов'язані між собою і передусім маємо схарактеризувати сутність кожної складової. Отже, економічна складова характеризується необхідністю раціонального використання природних ресурсів і застосування методів та засобів їх охорони, за умови отримання максимального сукупного доходу. З приводу соціальної складової маємо зазначити, що тут вона має бути зорієнтована на неекономічні інтереси суспільства, а навпаки на людину як суб'єкт розвитку, на примноження і збереження культурних цінностей суспільства. У цій складовій пріоритетним напрямом має стати позиція «майбутні покоління повинні мати порівняно з нинішнім поколінням такий самий доступ до еколого-соціальних ресурсів». Тобто суспільство завжди має дотримуватися принципу справедливого розподілу ресурсів.

Екологічна складова системи сталого розвитку є основною ідеєю цієї системи. Оскільки головна увага має бути зосереджена на можливості скорочення нераціонального використання природних ресурсів, пошуків дієвих методів використання ощадливих технологій, здатності екосистем до самовідновлення в умовах нераціонального використання біоресурсів та пошук адаптивних методів збереження біорізноманіття за умови стійкого економічного розвитку.

Отже, маємо визначити декілька основних принципів, на яких базується сталий розвиток глобальних масштабів ведення національного господарства:

- рівномірний збалансований соціально-економічний розвиток;
- екологічно зорієнтоване виробництво, а саме мінімізація шкоди навколишньому середовищу у разі отримання найвигіднішого результату від виробничої діяльності;
- задоволення потреб суспільства за умов екологічно-стійкого збалансованого розвитку.

Як бачимо, сутність сталого розвитку має на меті три основні фактори: суспільний добробут – чітка мотивація до праці громадян та забезпечення отримання стабільного доходу, запровадження прийнятних до економічних умов єдиних соціальних стандартів, соціальна справедливість; економічний розвиток та ековиробництво – розроблення та запровадження нових підходів до впровадження та реалізації інвестиційно-інноваційної політики з урахуванням екоорієнтованості. Насправді інтеграція екологічних, економічних та со-

ціальних аспектів сталого розвитку на будь-якому рівні передбачає впровадження додаткових та скоординованих дій у різних сферах, що призводить до економічного зростання, що також передбачає досягнення соціальних цілей, без загрози знищення рідкісних ресурсів планети. Ефективна інтеграція цих трьох вимірів вимагає реалізації комплексу цілеспрямованих і конкретних дій, які доповнюють і вписуються у загальні рамки сталого розвитку.

Маємо зазначити, що на практиці досить складно досягти сталого розвитку, адже стрімкі глобальні процеси не лишають осторонь екологію, економіку та соціальну сферу. Дієвим механізмом за допомогою якого можливо досягти балансу між трьома складовими сталого розвитку є розроблення саме моделі сталого розвитку, яка стане основним підґрунтям для розроблення і впровадження моделі сталого розвитку господарської діяльності підприємств.

Сталий розвиток є тією категорією, яка вбачає питання стійкого стабільного соціально-економічного розвитку без деградації навколишнього середовища й забезпечення цього процесу як у теперішньому часі, так і в майбутньому. Отже, можна вказати, що сталий розвиток – це взагалі кардинально новий підхід до управління вищезгаданим розвитком, який має включати оновлену стратегію розвитку господарської діяльності підприємства зорієнтовану на соціальну, економічну та екологічну відповідальності. Будь-яке підприємство необхідно розглядати як складну систему, яка спроможна будувати стратегію сталого розвитку й розвивати її. Загалом, варто зазначити, що концепція сталого розвитку дедалі більше набирає обертів в Україні. Але, все ж таки, у досить складних економічних умовах концепцію збалансованого розвитку можуть впроваджувати лише великі потужні промислові, і не лише, підприємства, холдинги, корпорації, оскільки саме ці лідери ринків можуть дозволити собі залучати потужні інвестиції. Варто додати, що роль будь-якого підприємства в життєвому циклі виробництва країни дедалі зростає. Сталий розвиток постає пріоритетним напрямом, оскільки наразі наголошується на паритетності відносин – «суспільство» – «підприємство» – «навколишнє середовище» – «галузь (за видами виробництва)» – «національне господарство» – «загальний добробут і успіх». Так, через гармонійне поєднання складових отримуємо стабільний, стійкий, збалансований, а отже, сталий розвиток господарської діяльності підприємства. Необхідно вказати, що механізм забезпечення сталого розвитку дозволить підприємствам будь-якої сфери діяльності не просто отримувати прибуток, а й бути конкурентоспроможними в постійно-змінних умовах не лише економіки, а й навколишнього середовища. Це, зі свого боку, стане початком становлення сталого розвитку більш глобальної системи. Як уже зрозуміло, основою сталого розвитку будь-якого підприємства є поєднання трьох складових. Для більш уявного відображення складових сталого розвитку з погляду підприємства, тобто на мікрорівні, наведемо на рис. 1.

Отже, сталий розвиток господарської діяльності підприємства, зокрема і промислового, можна схарактеризувати сукупністю економічних, соціальних та екологічних показників.

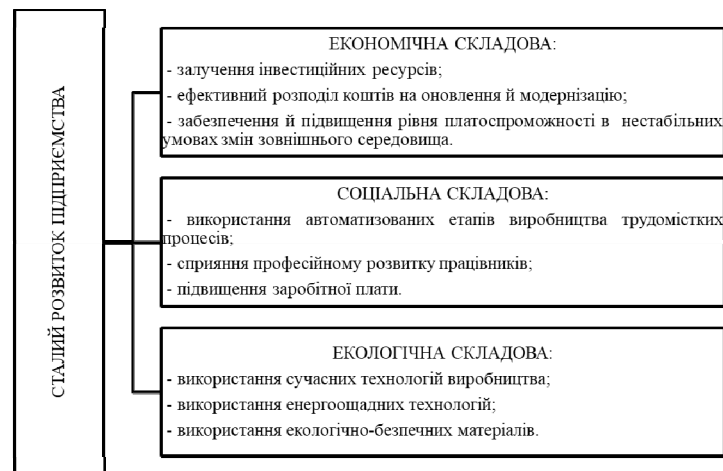

Рис. 1. Складові сталого розвитку підприємства

Якщо розглядати категорію сталого розвитку з погляду сформованої математичної моделі, можна описати її за допомогою трьох складових:

$$SR = F(E, Ec, C),$$

де E – узагальнений показник економічної складової; Ec – узагальнений показник екологічної складової; C – узагальнений показник соціальної складової.

Необхідно звернути увагу на той факт, що ця багатофакторна модель загальною описує баланс основних складових сталого розвитку й не враховує багатьох зв'язків між складовими. Тобто ще багато інших факторів матимуть досить суттєвий вплив на збалансований

розвиток господарської діяльності підприємства. Тому математична модель має бути зазначена і скоригована з урахуванням інших факторів, які мають суттєвий вплив на сталий розвиток підприємства. Загалом їх можливо поділити на дві групи: зовнішні і внутрішні, які зі свого боку, поділяють на підгрупи (табл. 2).

Так, можна сказати, що процес забезпечення сталого розвитку господарської діяльності промислового підприємства має бути спрямований на мінімізацію впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на господарську діяльність підприємства.

Таблиця 2 – Класифікація факторів впливу на сталий розвиток підприємства

Зовнішні		Внутрішні	
Економічні	– рівень інфляції на загальнодержавному рівні; – стійка валютна політика; – вартість ресурсів, що використовуються; – економічна ситуація у країні.	Фінансові	– забезпеченість власними фінансовими ресурсами; – динаміка прибутковості підприємства; – маркетингова, фінансова, інвестиційна політики підприємства; політика ціноутворення на підприємстві;
Екологічні	– зміни зовнішньоекономічного середовища; – особливості природних умов; – вимоги екологічної безпеки.	Соціальні	– кадровий ресурс; – професійний рівень і якість підготовки працівників; – соціальна привабливість; – рівень мотивації; – рівень якості життя персоналу.
Політичні	– політична стабільність; – державна політика у сфері інвестицій, податків, фінансів, екології; законодавства; – стратегії сталого розвитку на мезо- та макrorівнях; – рівень державної підтримки підприємств; – чітка взаємодія всіх ланок влади.	Виробничі	– теми оновлення виробництва; – темпи освоєння нових видів устаткування; – конкурентоспроможність; – автоматизація певних видів технологічних процесів; – якість продукції, що виготовляється; – рівень продуктивності праці; – сировинні ресурси підприємства.
Ринкові	– ринкова кон'юнктура; – ринки збуту готової продукції; – динамічні галузеві зміни; – рівень попиту на продукцію, що виготовляється; – рівень регіональної інвестиційної привабливості.	Управлінські	– рівень корпоративного управління на підприємстві; – стратегії розвитку; – перспективне планування; – ефективна комунікаційна діяльність; – система оплати праці; – динаміка прибутковості підприємства; – управління капіталом
Правові	– прозоре правове поле; – механізми підтримки промислових підприємств; – наявність законодавчої бази щодо регулювання ведення господарської діяльності.	Ринкові	– рівень конкуренції на ринку; – темпи зростання кон'юнктури ринку; – ризики; – ринкова вартість готової продукції.
Науково-технічні	– науково-технічна політика держави; – рівень державної підтримки науково-технічних розробок та інноваційних рішень на підприємстві.	Операційні	– рівень розвитку господарської діяльності; – структура витрат підприємства; – ринки розподілу та збуту готової продукції.
Інфраструктурні	– територіальне розташування; – перспективи розвитку господарської діяльності.	Екологічні	– оновлена стратегія щодо розв'язання ресурсних проблем; – природоохоронна діяльність.

ВИСНОВКИ

Концепція сталого розвитку є базисом для моделі розвитку будь-якої діяльності, як у глобальному масштабі, так і на рівні держави, регіону, підприємства. Ця концепція передбачає переосмислення до підходів здійснення практичної діяльності суспільства, тобто соціально-економічний розвиток має бути екоорієнтованим. Проведене дослідження дає чітку змогу зрозуміти, що на даний час не існує чіткого підходу до визначення категорії «сталий розвиток», а існує безліч думок вчених, які дозволяють трактувати поняття з урахуванням певної системи вивчення на різних економічних рівнях. Автором дано власне бачення характеристики поняття сталий розвиток – це збалансований екорозвиток задля досягнення соціально-економічних цілей у довгостроковій перспективі. Відповідно до цього є можливість сформулювати означення «сталий розвиток підприємства» – це чітко сформульовані пріоритетні цілі якісного, гармонійного, збалансованого розвитку, спрямованих на підвищення ефективної управлінської політики, конкурентоспроможності, збереження й підвищення темпів обсягів господарської діяльності на засадах збалансованості

трьох складових, а саме економічної, екологічної та соціальної. З'ясована сутність загальноприйнятої концепції складових сталого розвитку, яка вбачає комплексний підхід і узгодження збалансованої дії трьох компонент: економічної, соціальної й екологічної. Цей процес не з простих, зокрема необхідно враховувати той факт, що має бути дотримана соціальна справедливість у разі розподілу матеріальних благ не лише між людьми, і перед майбутнім поколінням, має бути запроваджена вартісна оцінка впливу економічного розвитку на довкілля, впроваджене ощадливе використання ресурсів та за його неможливістю створення штучно-інтегрованих ресурсів. Зазначено, що концепція сталого розвитку – це пріоритетний напрям сучасної політики. Наразі гостро стоїть питання розроблення програм сталого розвитку, формування моделей сталого розвитку, їх впровадження та отримання висновків з ефективності на різних рівнях запровадження.

Перспективами подальших досліджень авторка вважає за необхідність створення, обґрунтування й розроблення економіко-математичної моделі збалансованого розвитку господарської діяльності підприємства в умовах загального стрімкого розвитку економіки.

Список використаних джерел

1. Вернадський В.І. Вибрані праці. К.: Наук. думка, 2005. 301 с.
2. Герасимчук З.В. Сталый розвиток регіону на засадах екологістики. *Інноваційна економіка*. 2012. № 2 [28]. С. 158–162.
3. Глинська А.Є. Організаційно-економічний механізм забезпечення сталого розвитку підприємств легкої промисловості: автореф. дис.... канд. екон. наук: 08.00.04 / Київський національний університет технологій та дизайну. Київ. 2008. 21 с.
4. Данилишин Б.М. Устойчивое развитие в системе природно-ресурсных ограничений. К.: СОПС Украины НАНУ, 1999. 367 с.
5. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку. К.: Інтелсфера, 2002. 312 с.
6. Згуровський М.З. Сталый розвиток регіонів України. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 197 с.
7. Карпінський Б.А., Божко С.М. Сталый розвиток економіки: узагальнена модель: монографія. Львів: Логос, 2005. 256 с.
8. Майер Джеральд М. Основні проблеми економіки розвитку. Київ: Либідь, 2003. 688 с.
9. Мельник Л.Г. Основы стійкого розвитку: навчальний посібник / Суми: ВТД «Університетська книга». 2006. 383 с.
10. Сталый розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: монографія / за ред. О.Ф. Новікова та ін. Донецьк НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2012. 534 с.
11. Трегобчук В.М. Концепція сталого розвитку для України. *Вісник НАН України*. 2002. № 2. С. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7
12. Фоміна М.В. Сталый розвиток економіки в умовах глобалізації: теорія й методологія: автореф. дис.... д-ра. екон. наук: 08.00.01 / Донецький національний університет. Донецьк. 2010. 32 с.
13. Шевчук В.Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку. К.: Геопринт, 2006. 200 с.
14. Звіт Комісії ООН під керівництвом Гру Харлем Брутланд, 1987. URL: <https://www.zhiva-planeta.org.ua/diyalnist/staluy-rozvvutok.html>
15. Декларация по окружающей среде и развитию (Рио-де-Жанейро, 3–14 июня 1992). URL: <https://www.un.org/ru/documents>
16. Що таке сталый розвиток: принципи та історія. URL: <http://www.sd4ua.org/>
17. Dr. M.S. Bisen. International Law, Sustainable Development & Agenda 2030. *Juni Khyat (UGC Care Group I Listed Journal)*. 2020. Vol 10. № 16. pp. 7–13.
18. Барановський В.А. Стратегічні аспекти та пріоритети сталого (збалансованого, гармонійного) розвитку. *Територія. Сталый розвиток*. 2004. № 2. С. 24–31.
19. Жученко А.М. Поняття сталого розвитку в сучасній економіці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 13. С. 431–434.
20. Прадун В.П. Економіко-екологічні основи сталого розвитку регіональних агропромислових комплексів: дис.... д-ра екон. наук: 08.07.02 / Об'єднаний інститут економіки НАН України. Київ, 2005. 365 с.
21. Трегобчук В.М. Концепція сталого розвитку для України. *Вісник Національної академії наук України*. 2002. № 2. С. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7
22. Черничко Т.В. Забезпечення збалансованого розвитку економічної системи в контексті підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки. *Економіка й суспільство*. 2016. № 3. С. 103–108.
23. Rachel Emas, The Concept of Sustainable Development: Definition and Defining Principles / Florida International University/ Brief for GSDR. 2015.
24. Kasych A. Theoretical and methodical principles of managing enterprise sustainable development. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2017. № 2. С. 298–305.
25. Попова О.Ю., Волкова Ю.В., Франко А.О., Чернокнижний М.А. Забезпечення сталих відносин у розвитку

підприємств. *Концепти інноваційного розвитку підприємництва*: монографія / за заг. ред. д.е.н. проф. В.В. Храпкіної. Київ: Інтерсервіс, 2018. С. 56–64.

References

1. Vernadskyi V.I. Selected works. Kyiv: Naukova dumka, 2005. 301 p. (in Ukrainian).
2. Herasymchuk Z.V. Sustainable development of the region on the basis of ecology. *Innovative economy*. 2012. № 2 [28]. pp. 158–162. (in Ukrainian).
3. Hlynska A.Ye. Organizational and economic mechanism for sustainable development of light industry enterprises: author's abstract ... PhD in economic sciences: 08.00.04 / Kyiv national university of technologies and design. Kyiv. 2008. 21 p. (in Ukrainian).
4. Danylyshyn B.M. Sustainable development in the system of natural resource constraints. Kyiv: SOPS of Ukraine NASU, 1999. 367 p. (in Ukrainian).
5. Deili H. Out of growth. Economic theory of sustainable development. Kyiv: Intelsphere, 2002. 312 p. (in Ukrainian).
6. Zghurovskiy M.Z. Sustainable development of the regions of Ukraine. Sustainable development of the regions of Ukraine. Kyiv: NTUU "KPI", 2009. 197 p. (in Ukrainian).
7. Karpinskyi B.A., Bozhko S.M. Sustainable economic development: a generalized model: monograph. Lviv: Lohos, 2005. 256 p. (in Ukrainian).
8. Maiier Dzherald M. The main problems of development economics. Kyiv: Lybid, 2003. 688 p. (in Ukrainian).
9. Melnyk L.H. Fundamentals of sustainable development: textbook / Sumy: VTD "University book". 2006. 383 p. (in Ukrainian).
10. Sustainable development of the industrial region: social aspects: monograph / ed. O.F. Novikov, et.al. Donetsk NAS Ukraine, Institute of Industrial economics. 2012. 534 p. (in Ukrainian).
11. Trehobchuk V.M. The concept of sustainable development for Ukraine. *Bulletin of the NAS of Ukraine*. 2002. № 2. pp. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7 (in Ukrainian).
12. Fomina M.V. Sustainable economic development in the context of globalization: theory and methodology: author's abstract ... Doctor of economic sciences: 08.00.01 / Donetsk national university. Donetsk. 2010. 32 p. (in Ukrainian).
13. Shevchuk V.Ya. Macroeconomic problems of sustainable development. Kyiv: Geoprynt, 2006. 200 p. (in Ukrainian).
14. Report of the UNC on management Hru Kharlem Brutland, 1987. URL: <https://www.zhiva-planeta.org.ua/diyalnist/staluy-rozsvutok.html> (in Ukrainian).
15. Declaration on Environment and Development (Rio de Janeiro, June 3–14 1992). URL: <https://www.un.org/ru/documents> (in Russian).
16. What is sustainable development: principles and history. URL: <http://www.sd4ua.org> (in Ukrainian).
17. Dr. M.S. Bisen. International Law, Sustainable Development & Agenda 2030. *Juni Khyat (UGC Care Group I Listed Journal)*. 2020. Vol 10. № 16. pp. 7–13.
18. Baranovskiy V.A. Strategic aspects and priorities of sustainable (balanced, harmonious) development. *Territory. Sustainability*. 2004. № 2. pp. 24–31. (in Ukrainian).
19. Zhuchenko A.M. The concept of sustainable development in the modern economy. *Global and national economics problem*. 2016. Issue 13. pp. 431–434. (in Ukrainian).
20. Pradun V.P. Economic and ecological bases of sustainable development of regional agro-industrial complexes: author's abstract ... Doctor of economic sciences: 08.07.02 / Joint Institute of Economics of the NAS of Ukraine. Kyiv, 2005. 365 p. (in Ukrainian).
21. Trehobchuk V.M. The concept of sustainable development for Ukraine. *Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*. 2002. № 2. pp. 31–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnanu_2002_2_7 (in Ukrainian).
22. Chernychko T.V. Ensuring balanced development of the economic system in the context of increasing the level of competitiveness of the national economy. *Economy and society*. 2016. № 3. pp. 103–108.
23. Rachel Emas, The Concept of Sustainable Development: Definition and Defining Principles / Florida International University/ Brief for GSDR. 2015.
24. Kasych A. Theoretical and methodical principles of managing enterprise sustainable development. *Marketing and innovation management*. 2017. № 2. pp. 298–305.
25. Popova O.Yu., Volkova Yu.V., Franko A.O., Chernoknyzhnyi M.A. Ensuring sustainable relations in the development of enterprises. *Concepts of innovative development of entrepreneurship*: monograph / ed. prof. V.V. Khrapkina. Kyiv: Interservice, 2018. pp. 56–64. (in Ukrainian).

Yuliia VOLKOVA

PhD applicant, Donetsk National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9541-4817>

e-mail: yuliia.volkova@donntu.edu.ua

THE CONCEPT OF “SUSTAINABLE DEVELOPMENT” AT MACRO MICRO-LEVELS: HISTORICAL OVERVIEW, APPROACHES TO INTERPRETATION, CHARACTERISTICS OF COMPONENT CONCEPTS

Introduction. Currently, leading economists from different countries are paying more and more attention to the issue of “sustainable development”, as this issue is currently relevant not only for the country's economy as a whole, but also at the enterprise level. However, because this is a multifaceted and complex category. Many questions arise around it and they remain insufficiently studied and require in-depth research.

The purpose of the paper. The scientific literature contains different approaches and different interpretations of the concept of “sustainable development” each scientist interprets this concept in his research. Therefore, it is necessary to consider the historical

aspects of the emergence of this concept, to summarize the existing approaches to the interpretation of the category of “sustainable development” and to provide their own understanding of this concept. Find out the main components of sustainable development at the macro and micro levels and provide their characteristics, as well as understand what factors influence the sustainable development of the enterprise.

Results. This paper analyzes the history of the concept of sustainable development, notes the basic principles of sustainable development. The approaches of various scientific opinions to the definition of “sustainable development” have been studied, generalized and systematized. Using the experience of domestic and foreign scientists on the interpretation of the concept of sustainable development, defined their own vision of the essence of the concept, and defined the concept of “sustainable development of the enterprise”. The conceptual foundations of the theory of sustainable development, which see a combination of certain basic components, were analyzed. The paper describes the above components of sustainable development in terms of enterprise: economic, social, environmental. The main factors influencing the sustainable development of an industrial enterprise are identified.

Conclusion. Thus, the needs of a market economy in modern conditions require more flexibility from enterprises, more policies that are «modern» and strategies of competition. This, in turn, encourages companies to seek new approaches to conducting their business. It is the trajectory of sustainable development of economic activity of the enterprise and is one of the key activities of economic entities, which will contribute to the effective results of this activity.

Keywords: sustainable development, the triad of components of sustainable development, economic activity, balance of development, holistic system, Sustainable Development Goals, sustainable development, eco-development